

Історичний огляд політико-етичних поглядів

1

- Політика як шлях самовдосконалення в країнах Стародавнього Сходу (конфуціанство, даосизм, індуїзм)

2

- Політико-етичні концепції античності

3

- Політико-етичні погляди епохи Середньовіччя

4

- Н. Макіавеллі про співвідношення політики та моралі («Володар»)

5

- Політична етика XVII – поч. XIX ст.

6

- Політико-етичні погляди М. Вебера («Політика як покликання і професія»)

7

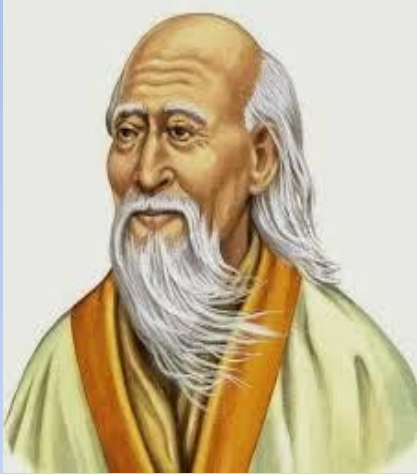
- Класова етика марксизму (К. Маркс, Л. Троцький)

8

- Радянська політична етика

Політика як шлях самовдосконалення в країнах Давнього Сходу

К И Т А Й

ЛАО-ЦЗИ

604-531 рр. до н.е.

КОНФУЦІЙ

551-479 рр. до н.е.

МО-ЦЗИ

479-400 рр. до н.е.

ШАН ЯН

390-338 рр. до н.е.

БУДДА

623-543 рр.
до н.е.

І Н Д І Я

ЗАРАТУСТРА

628-551
до н.е.

П Е Р С І Я

КОНФУЦІЙ

ПАТРІАРХАЛЬНО-ПАТЕРНАЛІСТСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ДЕРЖАВИ

Основні політичні ідеї:

державна влада є відлунням вічних законів
неба, носієм яких є правитель

«не роби іншим того, чого не бажаєш собі»

культ предків, мудрості, знання

слідування «належному»

«ЛУНЬ ЮЙ»
(«Бесіди та
судження»)

Етика
взаємності

любов
до батьків

БЛАГОРОДНА
ЛЮДИНА

відданість
правителю

дотримання соціально-
політичних норм

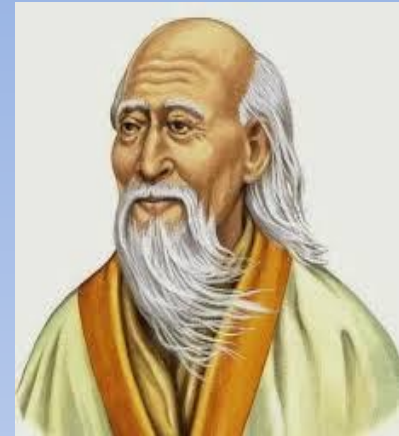
взаємність у стосунках з
іншими людьми

КОНФУЦІАНСЬКА МУДРІСТЬ:

*...Відносини між
вищими й нижчими
подібні до відносин
між **вітром** і
травою: трава
мусить схилитись,
коли повіє вітер.*

Даосизм

ЛАО-ЦЗИ

життя людей крокує природним шляхом — дао

віра людей в перемогу природного закону справедливості та слухняне підкорення йому

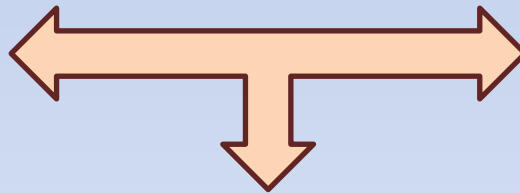
утримання від волютаристського втручання у хід життя

повернення до природної простоти та примітивізму (державаселище)

ІНДУЇЗМ

**Ідея
дхарми**

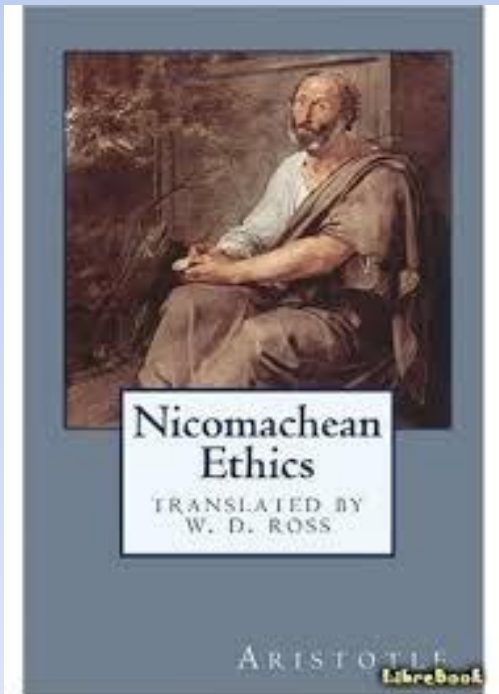

**Ідея
карми**

**Ідея
гармонії**

2

Політико-етичні концепції античності

Термін **«етика»** ввів у
науковий обіг **Аристотель**
(384 – 322 рр. до н.е.).

Праці: *«Нікомахова етика»*,
«Велика етика» тощо.

Етика досократівського періоду

Солон

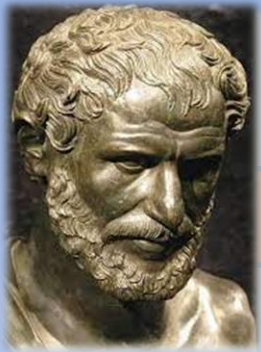
- *«Нічого занадто»*

Клеобул

- *«Краще - міра»*
- *«Краще слухати, а не підслуховувати»*
- *«Не роби нічого з насиллям»*
- *«Дружину свою при інших не лай і не пести: перше непристойно, а друге може привести інших в гнів»*
- *«Не зневажай нижчих»*

Хілон

- *«Старість поважай»*
- *«Стримуй язик, особливо під час застілля»*
- *«Не загрожуй, це справа бабська»*
- *«Шлюб справляй без пишності»*
- *«Коли говориш, руками не розмахуй, це знак безумства»*

Геракліт

- «Боротьба — мати всьому і всьому цар»
- «Народ повинен битися за закон, як за власні стіни»
- «Я ненавиджу не людей, а їхні пороки»

Демокрит

- «Бідність у демократії настільки краща від так званого благополуччя громадян за царів, наскільки свобода краща, ніж рабство»
- «Надії людей, які правильно мислять, можуть здійснитися...»

СОФІСТИ

Протагор

- *«Людина є мірою всіх речей. Саме людина, а не боги»*
- *«Про всяку річ можна сказати двояко і протилежним чином»*

Гіппій

- *«Не варто надавати серйозного значення законам і підкорятися їм»*

Виникнення державності у
формі полісів

поч. I тис. до н.е.

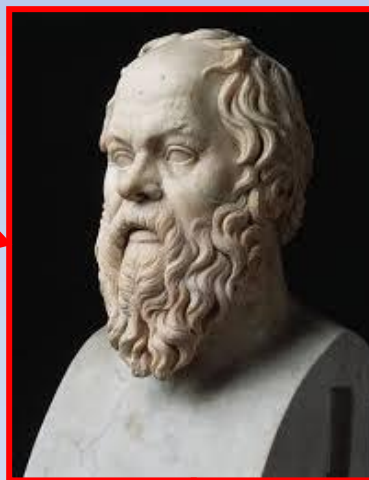
СОКРАТ

ПЛАТОН

АРИСТОТЕЛЬ

469-399 рр.
до н.е.

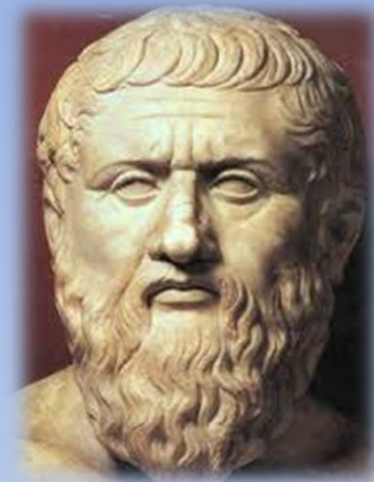
!!! Політична
етика

етичний
раціоналізм

«Держава»
«Політик»
«Закони»

ПЛАТОН

427-347 рр. до н.е.

СВІТ ІДЕЙ

СВІТ РЕЧЕЙ

Ідеальна держава Платона

Три начала людської душі

розумне

вольове

чуттєве

Три начала в державі

дорадче

захисне

ділове

Три суспільних стани

філософи
(правителі)

воїни
(захисники)

ремісники
(виробники)

АРИСТОКРАТІЯ

МОНАРХІЯ

Людина – насамперед, моральна істота

ЧЕСНОТИ

«Політика»
«Афінська політія»
«Риторика»
«Етика»

АРИСТОТЕЛЬ

384-322 рр. до н.е.

- ✓ «Політика»
- ✓ «Людина - істота політична»
- ✓ Патріархальна теорія походження держави

Класифікація форм держави

Правильні форми

монархія

аристократія

політія

Кількість правителів

один

декілька

більшість

Неправильні форми

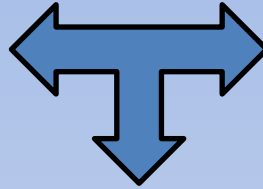
тиранія

олігархія

демократія

Політико-етичні погляди епохи Середньовіччя (V-XIV ст.)

ФЕОДАЛІЗМ

ХРИСТИЯНСТВО
(КАТОЛИЦИЗМ)

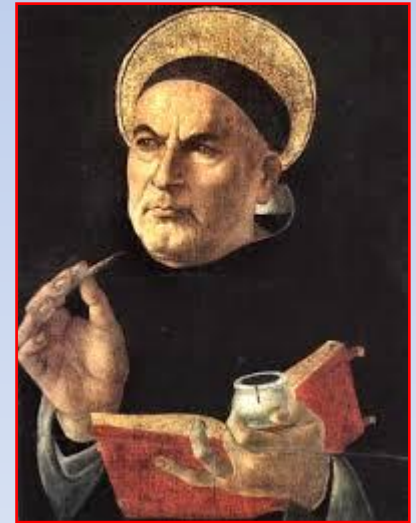
боротьба між католицькою церквою
і світськими феодалами (монархами)

**Аврелій
Августин
(Блаженний)**
354-430 рр.

«Про град Божий»

**Фома
Аквінський**
1225-1274 рр.

«Про панування владик»
«Сума теології»
«Сума проти язичників»

Н. Макіавеллі про співвідношення політики та моралі

творець нової науки про політику

«Государ»
«Історія
Флоренції»

STATO

ДЕРЖАВА

створена не Богом, а
людьми

Принципова розбіжність

світ
політики

суспільна
доцільність

світ
моралі

етичні
переконання

Володар повинен прагнути до того, щоб його вважали добропорядним, милостивим, чесним, щирим, а не жорстоким, скупим, віроломним і злим

Батьківщину належить захищати засобами славними чи ганебними, тільки б захищати її добре

МАКІАВЕЛЛІЗМ

«Мета виправдовує засоби»

аморалізм

імморалізм

Державцеві, щоб утриматися, необхідно навчитися... бути недоброчесним і користуватися, чи не користуватися цим, виходячи з потреби

У моїй оповіді ніколи не було ані прагнення приховати безчесну справу під благодійною личиною, ані навести тінь на похвальне діяння

Політична етика XVII – поч. XIX ст.

ПРОСВІТНИЦТВО - європейський загальнокультурний рух за поширення раціонального знання, подолання релігійного панування й невігластва мас, упровадження в суспільне життя цінностей, що базуються на повазі людської гідності.

Англія XVII ст.

Франція XVIII ст.

Теорія
природного
права

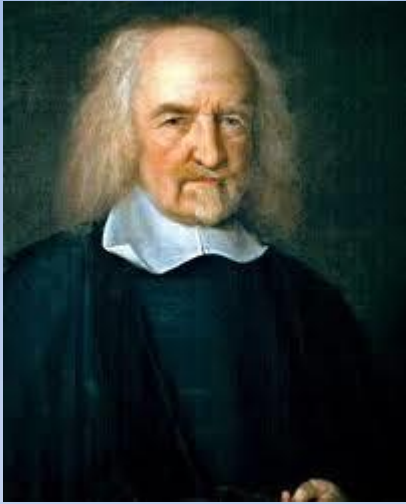
ЛІБЕРАЛІЗМ

СОЦІАЛІЗМ

ПРОТЕСТАНТИЗМ

Теорія
суспільного
договору

Т. Гоббс

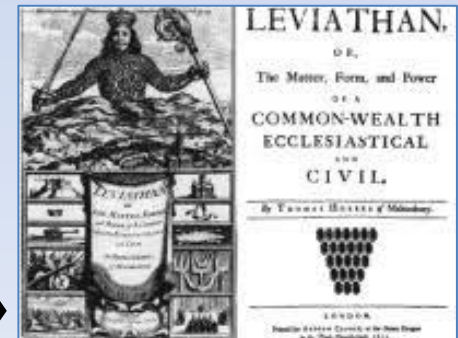
(1588-1649)

З метою самозбереження
люди створюють
державу, через
суспільний договір.

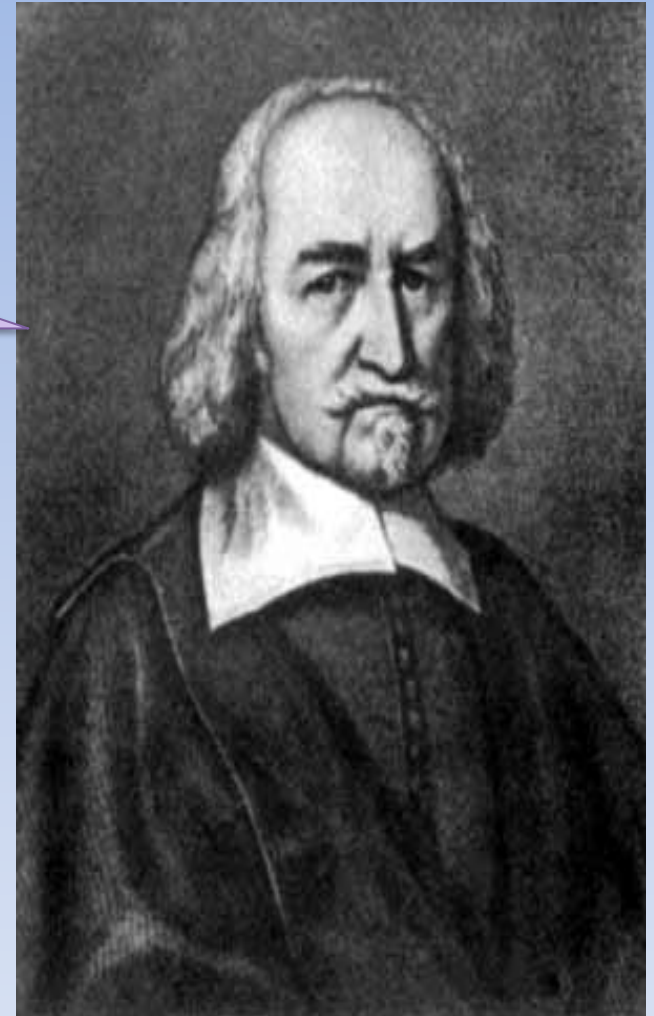
Найкраща форма правління –
абсолютна монархія

До створення
держави люди жили
в природному стані,
де йшла нескінченна
"війна всіх проти
всіх"

«Левіафан»

***«Тільки в
державі існує
загальний
масштаб виміру
добродетності і
пороків»***

**Дві основні лінії в інтерпретації
взаємин політики і моралі:**

**принципова
єдність
Аристотель**

**принципова
розбіжність
Н.Макіавеллі**

Дж. Локк – засновник класичного лібералізму

(1632-1704)

Мета створення держави – забезпечення природних прав, захист особи і власності

Джерелом влади є **народ**. Він має право не тільки контролювати владу, а й змінити її, якщо вона порушує права людини.

«Два трактати
про правління»

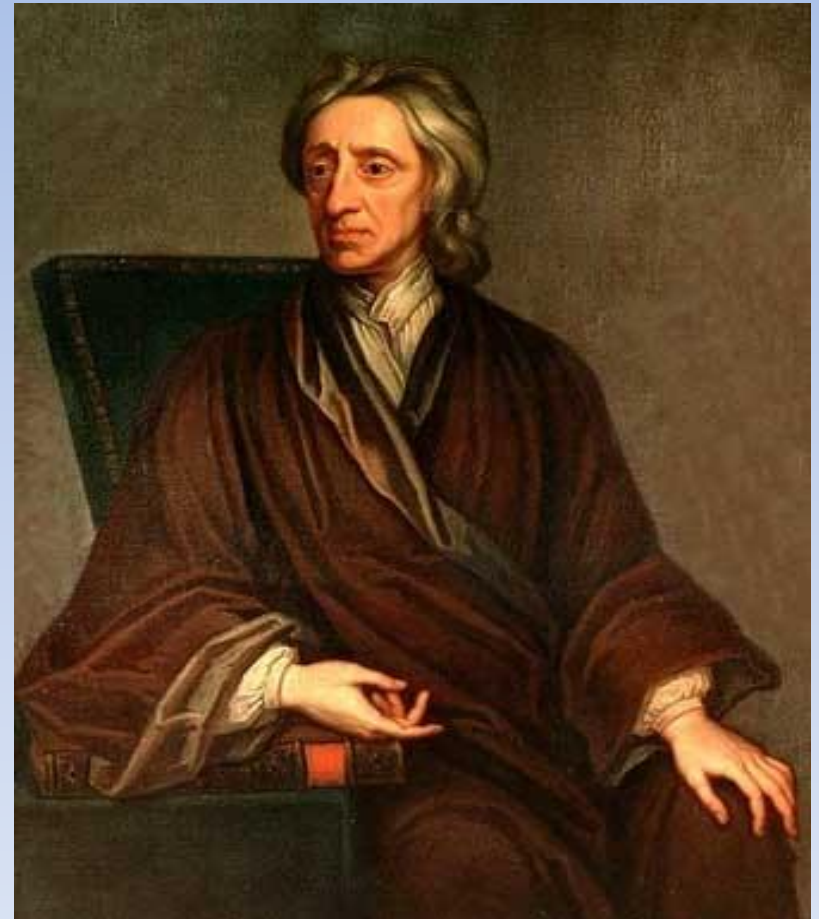
Ідеал - **англійська
конституційна монархія**

Джон Локк

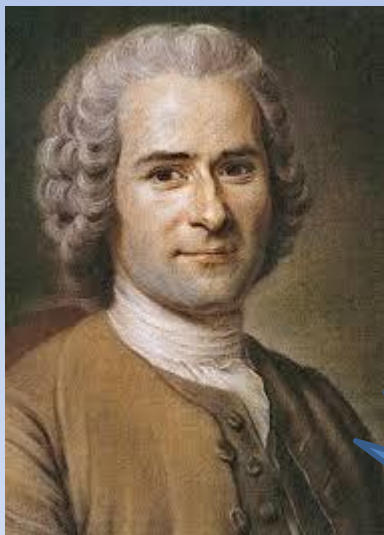
**Благородна природа
«істинної моралі»
зумовлює можливість
розумного державного
устрою**

**Етика є «практичною
наукою», що являє
спробу розробити
правила людських дій,
які забезпечать свободу
і власність індивідів**

Ідея народного суверенітету Ж.-Ж.Руссо

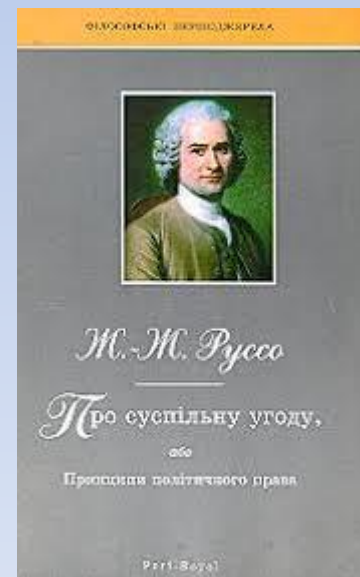
Ідеал державного ладу -
демократична республіка

(1712- 1778)

Держава повинна захищати особистість і майно кожного з членів суспільства. Саме тому люди вступають в договірні відносини з ним.

Народний суверенітет – це влада, яка здійснюється загальною волею більшості і є неподільною.

«Про суспільний договір»

Категоричний імператив І. Канта

(1724- 1804)

Людина - суб'єкт моральної свідомості

Моральний закон — «категоричний імператив»

Мораль — підвалина суспільного договору

Ідея всезагального миру

Без моралі політика не може бути реалізована

необхідність

свобода

Гегелівське розуміння політичної етики

(1770- 1831)

мораль

моральність

«Те, що дійсне, те розумне»

~~доброчинність~~

добропорядність

Політико-етичні погляди М. Вебера

«Новий Макіавеллі»

(1864-1920)

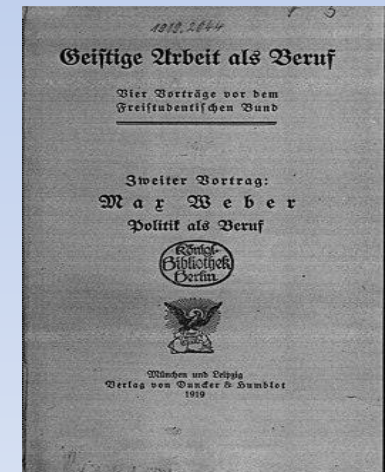
АНТИНОМІЯ

**Абсолютна
етика**

Етика
переконання

**Політична
доцільність**

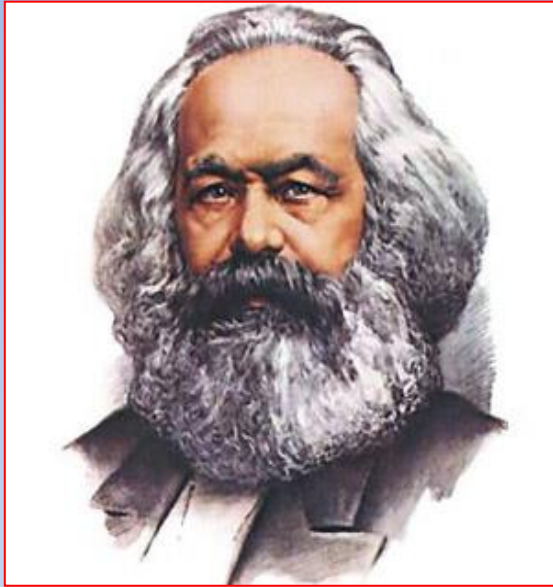
Етика
відповідальності

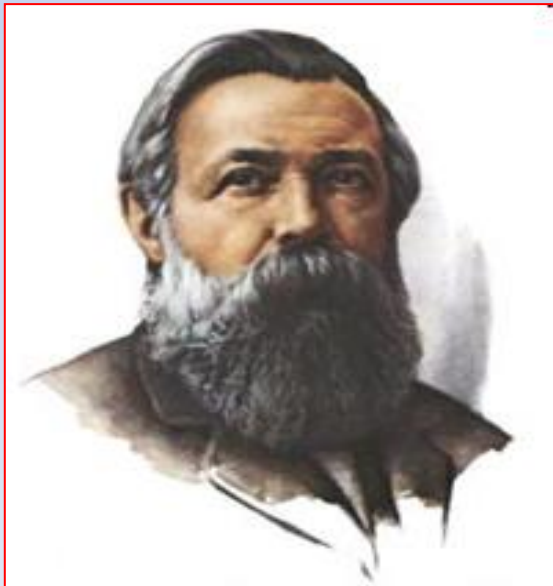
«Політика як
покликання
і професія»

Класова етика марксизму

40-і рр. XIX ст.

Карл Маркс
(1818-1883)

Фрідріх Енгельс
(1820-1895)

*«Маніфест
комуністичної
партії» 1847 р.*

Головні ідеї марксизму

1. Матеріалістичне розуміння історії

Історія людства - зміна суспільно-економічних формацій

2. Теорія додаткової вартості

Додаткова вартість утворюється шляхом привласнення капіталістами продукту неоплаченої частини праці найманих робітників.

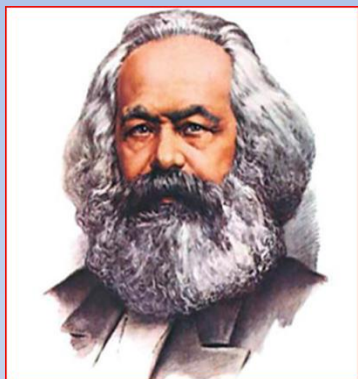
3. Всесвітньо-історична роль пролетаріату «як могильника капіталізму і творця соціалістичного суспільства»

4. Вчення про державу диктатури пролетаріату

5. Вчення про майбутнє комуністичне суспільство

~~Теорія моралі~~

Критика моралі

мораль – це «безсилля, звернене в дію»

буття - це
суспільна
практика

реальний світ
може бути
досконалим

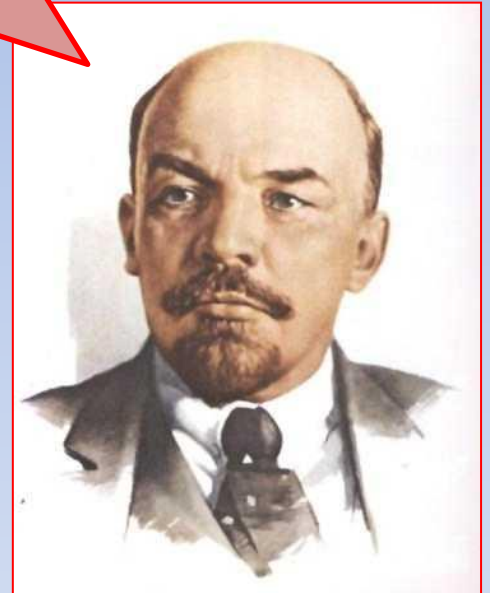
реальне здійснення
морального ідеалу в
процесі історичного
розвитку

Марксизм є дуже схожим з класичною
етикою в розумінні морального ідеалу, але
розходиться з нею в розумінні шляхів його
здійснення

Комунізм – це асоціація, «в якій вільний розвиток кожного є умовою вільного розвитку всіх»

У майбутньому комуністичному суспільстві:

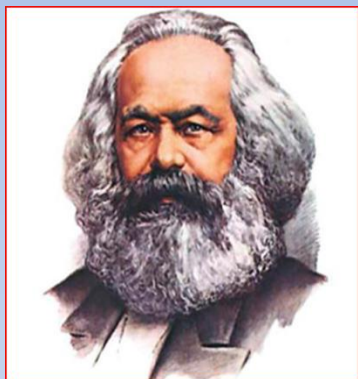
- відсутність приватної власності
- відсутність експлуатації (класів)
- відмирання держави і права, заміна їх громадянським самоврядуванням
- зникнення національних відмінностей
- зникнення відмінностей між розумовою та фізичною працею
- встановлення принципу «від кожного – за здібностями, кожному – за потребами»

**Володимир
Ленін**
(1870-1924)

~~Теорія моралі~~

Критика моралі

мораль – це «безсилля, звернене в дію»

буття - це
суспільна
практика

реальний світ
може бути
досконалим

реальне здійснення
морального ідеалу в
процесі історичного
розвитку

моральна
свобода

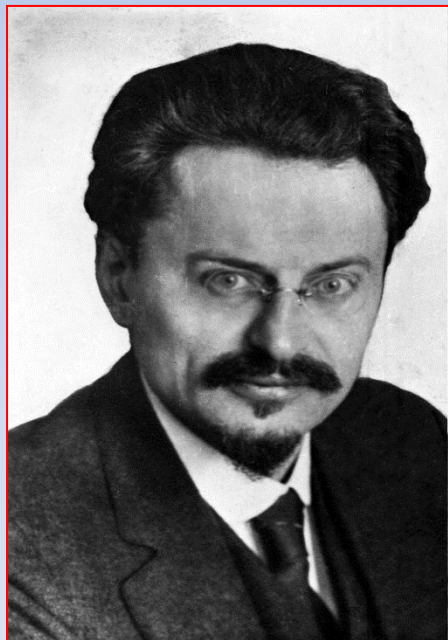
=

моральна
необхідність

Лев Троцький (1879-1940)

Стаття «Їх мораль і наша»

Основні ідеї:

ідея вічної, універсальної моралі - не прийнятна ілюзія

мораль - лише одна з ідеологічних функцій класової боротьби

«Дозволено все те, що справді веде до визволення людства»

«У революційного марксиста не може бути суперечності між особистою мораллю та інтересами партії»

Радянська політична етика

**Мета
комуністичної
моралі**

- всебічний і гармонійний розвиток особистості
- виховання нової людини, яка гармонійно поєднує в собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість

Дякую за увагу!